Lapurdum

Euskal ikerketen aldizkaria | Revue d'études basques |
Revista de estudios vascos | Basque studies review

19 | 2016
Numéro XIX

Eskaintza

Édition électronique

URL : <https://journals.openedition.org/lapurdum/3027>
DOI : 10.4000/lapurdum.3027
ISSN : 1965-0655

Éditeur

IKER

Édition imprimée

Date de publication : 1 janvier 2016
Pagination : 09-11
ISBN : 978-2-95534-134-6
ISSN : 1273-3830

Référence électronique

«Eskaintza», *Lapurdum* [Linean], 19 | 2016, Sarean emana-----an 01 janvier 2021, kontsultatu 03
septembre 2021. URL: <http://journals.openedition.org/lapurdum/3027> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/lapurdum.3027>

Creative Commons - Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 International
- CC BY-NC-ND 4.0

ESKAINITZA

Lapurdum aldizkariak egiten duen hirugarren ale berezia da hau. Duela hamasei urte argitaratu zen lehenbizikoa (*Lapurdum* IV, 1999), Jean Haritschelharren omenez, eta oraingo hau ere, Baionan euskal ikasketen garatzeko aspaldi honetan lanean ari izan den unibertsitate irakasle baten omentzeko egina da, erran nahi baita uda honetan irakasle emeritu egin den Xarlex Videgainen ohoretan.

IKER ikerguneko lankideek eskaini nahi ukan diogu zenbaki berezi hau *liber amicorum* gisa, parte hartzera gomitatzen genituelarik X. Videgainek bere irakaslanak eta ikerketak egin dituen bi eremuetako lagun eta adiskideak: euskalaritzaren eta dialektologiaren alorrekoak, hots. Eta non argitara liburu hau *Lapurdum*-en baino toki egokiagoan, gogoan edukiz, aldizkariaren sortzetik beretik, hartan ardurak izan dituela, lehenik erredakzio idazkari gisa (1996-2008) eta gero argitalpen zuzendari gisa (2009-2013)?

X. Videgain, Baionan sortu eta eskolatu ondoan, letretako ikasketak egin zituen, 1968an letretako lizentziatura erdietsirik. Karia horretara hasi zen euskal testu zenbaiten aztertzen, hala nola Salvatoreko Ganderailuaren ipuina, orduan jadanik herri sinestean eta jakintzaren alderako interes bizia erakusten zuela, hartaz geroztikako bere lanetan, ohiko edo iragan denboretako jardunei edo jakiteei buruzko hiztegi ikerketetan bereziki, hainbestetan eginen zuen bezala. Garai haietan ez baitzen Frantziako unibertsitateko lehen edo bigarren zikloetan euskal ikasketei zegokien formakuntzarik, euskara bere baitarik funskiago ikertzen hasi zen, orduan kolegio irakasle zelarik. Ahal bezala, haatik, eta irakaskintzako lanek, eta militantziari zegozkion egitekoek ere, horretarako denbora uzten ziotenean bederen, ezen urte haiek mugimendutsuak izan ziren Iparraldean, borroka biziskoak abiatu baitziren euskararen alde, eta ohiko euskal gizartea bortizki inarosten baitzuten haize berriek. Horiek orok, dozena bat urteren buruan, letretako estudioei berriz lotzera bulkatu zuten, Tolosan beti. Gisa horretan, zenbait urte lehenago ikasketen denboran ezagutu zuen J. Allières irakaslearen zuzendar-

itzapean egin zuen euskarari buruzko bere lehen ikerketa lana, Lopez, Ibarreko erretorearen itzulpen-egokitzaileen laneko (*Alphonsa Rodriguez, Jesusen Compagnhaco Aitaren **Guiristinho perfeccioniaren pratica**, 1782*) euskal adizkeren morfologia aztertuz. Hain segur haur denborako oporraldiak gogoratzen zizkion testu hartako euskalkiak eraman zuen ikergai gisa testu horren hautatzera.

Handik laster, hasiko zen G. Aurrekoetxearekin eskuz esku, Euskaltzaindiaren kondu, euskararen hizkuntza atlasaren egiteko lehenbiziko gogoeten egiten. Egitasmo gaitza, 1985etik aitzina haren ikerketetan toki nagusia beteko zuena. Iparraldeko herri andana bateko inkestak ere egin zituen orduan, hurbiletik ezagutu zutenek dakiten bezala, gogo handiz eta jakin-minez beterik egin baitzituen, hizkuntzalariaren tokiaren gaineko lana gustukoa baitu biziki eta egiteko horrek eskatzen duen jendakintasuna bere baitan baitakar. Bidenabar, doktore tesia ere prestatu zuen J. Haritschelharren eta J-L. Fossaten zuzendaritzaren pean. 1989an defendatu zuen 2000 orrialde baino gehiago duen tesi lan hori, ahozkoatasunari buruzko ekarpen gisa aurkeztuz, eta abel hazkuntzako Oztibarreko hiztegia izanik gaia.

Dozena bat urteren buruan, *Euskal Herri Hizkeren Atlasaren* (EHHA) egitasmo horren zuzentzen ibilirik, UPPAko euskarazko konferentzia-maisu postu sortu-berria beretu zuen, horrela unibertsitateko bere ibilbidea hasten zuela. Atlasaren egitekoak utzi gabe haatik, egun ere dakigun bezala argitalpen lanen bideratzen eta gidatzen jarraitzen baita. Bost liburuki gotor atera dira jadaneko haren eta G. Aurrekoetxearen ardurapean, eta beste batzuk ere eginen dira dudarik batere gabe ondoko urteetan, egungo argitalbide berriek eskaintzen dituzten baliabideez aberasturik, soinu dokumentuak ere argitalpenetan sarturik adibidez.

UPPAn sartu ondoan, berehala ikerlanen zuzentzeko gaitasunari (HDR, 1999) doakion titulua eskuratu zuen, eta unibertsitate irakasle izendatu zuten. Geroztik beti bat egin du hamabost urte honetan Baionan euskal ikasketek izan duten garapenarekin, bai irakaskintzaaren alorrean unibertsitatearen arteko euskal estudioen departamenduan, bai ikerketarenean ere, IKER laborategian bereziki. Kargu andana bat bete behar izan du horrela: irakaskintzako eremuan, Unibertsitateko Nazio Kontseiluko (CNU) eskualdeetako hizkuntzen sekzioko (73.a) kide izan da, baita buruorde (2003-2007) eta buru (2007-2011) ere gero; halaber, euskarazko CAPES delakoaren epaimahaiko kide eta buru edo buruorde (2002-2011) ere izan da anitz urtez. Ikerketa alorrean, gorago aipatu Euskaltzaindiko *Euskal Hizkeren Hizkuntza Atlasaren* (EHHA) arduraduna eta zuzendari da haste-hastetik. Bestalde, *Atlas Linguarum Europae* (ALE) nazioarteko egitasmoan euskararen ordezkari da 1992az geroztik, eta batzorde eragilearen kide ere. Aldizkari anitzetan partaide da, hala nola EHUKo ASJU aldizkariako aholku batzordean, eta Euskaltzaindiaren *Euskera* aldizkariakoan; Eusko Ikaskuntzaren *Oihenart* aldizkariako eta Grenobleko Unibertsitatearen *Géolinguistique* batzordekide zientifikoko kide ere da. Gorago azpimarratu dugun bezala, hastetik berriki arte *Lapurdum* honen arduraduna ere izan da. Euskalaritzari dagokionaz, euskaltzain izendatua izan zen 2009an, euskaltzainburuorde izanik ere 2012az geroztik.

Laburbildurik aurkeztu den ibilbide aberats honek, bistan da, ez ditu X. Videgainek egin lanak oro biltzen, hamarka baitira atera dituen liburuak, paratu dituen argitalpenak, idatzi dituen artikuluak. Halaber, holako bilduma batek ezin agerian eman dezake gisa batez edo

bestez X. Videgainen lankide izan direnek, harekin edo haren ondoan lan egitean, beti aurkitu eta preziatu izan duten haren prestutasun lasaia, eta haren *umore ona*, maiz doi bat ironiatsua, egutegia usu betetzen dioten mila eginbeharrek ezin histuzkoa.

IKEReko lankide guziek eta liburuki honetan parte hartu duten beste egituretako ikertzaileek bat egiten dute omenezko zenbaki berezi honen eskaintzerakoan Xarlex Videgain irakasleari agur eta ohore egiteko.